

ΚΑΝΙΑΝΙΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ. Το παλιό μηχανοστάσιο.

Τρία ήταν τα μέρη, τα στεκία, τα σημεία αναφοράς εκείνα τα χρόνια στο χωριό. Τα τρία καφενεία, τα μαγαζιά του. Το μαγαζάκι του Ανδρέα του Κοτσιμπού, το καφενείο του μπαρμπα Γιάννη του Μανουκού και το ... μεγάλο μαγαζί του Θανάση του Γεωργίου. Εκεί μαζευόνταν οι Κανιανίτες όταν ξαποσταίνουν, όταν παίρνουν μια βαθιά ανάσα απ'τα χωράφια, τα πρόβατα και τα μεταλλεία. Κάθε μαγαζί είχε το δικό του χρώμα, εβγάξε τον δικο του αέρα, γιατί και οι τρεις μαγαζατορές ήταν άνθρωποι ξεχωριστοί, ευχαριστοί πηγαίοι, αστείρευτοι σε χιούμορ, ιδανικοί σε αυτό που έκαναν. Εκεί γίνοντουσαν τα πανηγύρια και είναι πολλά τα γεγονότα και οι ιστορίες που μπορεί να θυμηθεί να διηγηθεί και να περιγράψει κανείς. Όμως για παρά πολλά χρόνια από τη δεκαετία του 30 και μετά, η ανάσα και η καρδιά του χωριού χτυπάγε στο παλιό Μηχανοστάσιο. Το Μηχανοστάσιο ήταν ένα επιβλητικό στενομακρό κτίριο, εδώ που είναι σήμερα το Κοινοτικό γραφείο, πετροκτιστό - καλαισθητό, διπλό, με παρά πολλά δωμάτια πάνω-κάτω. Ένα ξεχωριστό και ιδιαίτερο από αρχιτεκτονικής και αισθητικής άποψης και αξίας κτίσμα στο χωριό, μοναδικό θα έλεγα. Κτίστηκε από την Εταιρεία του Βωξίτη και είχε όλα τα μηχανήματα, έφερνε όλο τον τεχνολογικό εξοπλισμό για την λειτουργία των μεταλλείων περιζ του χωριού και πάνω στα διαζώματα στο βουνό. Στο πόλεμο και στη κατοχή την εκμετάλλευση των μεταλλείων είχαν οι Ιταλοί και στη συνέχεια οι Γερμανοί. Μετά την κατοχή το Μηχανοστάσιο χρησιμοποιούσαν οι χωριανοί για τις καθημερινές τους ανάγκες. Για εμάς τα παιδιά ήταν ο χώρος μας. Το ιδανικό μέρος που μαζευόμασταν και παίζαμε, αλλά και το σημείο που πάντα ψάχναμε, ανακατεύαμε και ανακαλύπταμε, μεταλλικά αντικείμενα, μακαπία και άλλα εξαρτήματα, απομεινάρια της ενδοξής εποχής του Μηχανοστασίου. Στην αριστερή πλευρά του Μηχανοστασίου υπήρχε ξεχωριστό προσθετό κτίσμα από κοκκινώπα πυροτουβλά, που ανεβαίνες με σκαλοπατία. Εδώ ήταν τα γραφεία της Εταιρείας και χρησιμοποιε και σαν κατοικία. Επί κατοχής έμενε ο υπεύθυνος των μεταλλείων ο Γερμανός πολιτσαί ο Ρίχαρδος και είχε στο μπαλκονί υψωμένη τη γερμανική σημαία. Εδώ την ανοιξη του 42 μπήκαν οι ανταρτές στο χωριό, του Στρατηγείου Παρνασσίδας με επικεφαλής τον Νικήφορο και τον Διαμαντή, κατέβασαν τη γερμανική σημαία υψώσαν την ελληνική και κατέστρεψαν τα μηχανήματα του Μηχανοστασίου, ανοίξαν τις κανούλες των δεξαμενών και εφθασε το πετρέλαιο μέχρι το Σταθμό όπως έλεγε ο πατέρας μου. Τον Ρίχαρδο για να αποφευχθούν αντιποινά δεν τον πειραζαν. Να πως περιγράφει αποσπασματικά στο βιβλίο του "Ανταρτής στα βουνά της Ρουμελής" ο Δ.Ν. Δημητρίου-Νικήφορος για την είσοδο τους στο χωριό και το γκρεμίσμα της γερμανικής σβάστικας στο Μηχανοστάσιο.

.....Φθασαμε από το Γαρδικακι. Το χωριό αποσβολώθηκε. Φανήκαμε ακριβώς στις πορτές τους ολοζαφνά. Φτώχα λάσπωμενα σπιτία, το καφετι χρώμα του μεταλλείου παντού. Τα παραθυροφυλλά ένα κομματι σανίδι στο κάθε κουφώμα. Η πλατεία!!! που είναι η πλατεία ρωταγάμε!!! Φθασαμε στη πλατεία. Πλατεία δεν ήταν, παρά η ανοιχτή αυλή μπροστά σένα μακροστενό κτίριο στα γραφεία των μεταλλείων....Το μέρος ανηφορικό, ανηφορική και η αυλή, ψηλό ψηλό και το κτίριο, έπρεπε να τεντώθεις να σηκώσεις το κεφάλι ψηλά για να το δεις ολοκληρό.... Ξαφνου πλαταγιάσε από πάνω μας ένας περιεργός θορυβός. Και βλέπουμε εκπληκτοί πάνω από τα κεφάλια μας μια τεραστία γερμανική σημαία, μαυροκοκκίνη σα σκοτωμένο αίμα το χρώμα της. Αναδεδυόταν, μαυρός στο κέντρο της ο μισητός συστραμμένος σταυρός.....Φώναζα το πιο λεβεντή σημαίοφορο. Έλυσε τη γερμανική σημαία, έλυσε τα σχοινία της και την είδαμε να

γκρεμιζεται κεραυνοπληκτη. Πατησε πανω της θριαμβευτικα, εδесе την ελληνικη στα σχοινια του κονταριου, αναλαφρη κι απαλη ελαμψε ο τοπος ασπρογαλαζο μεταξενιο φως..... Και νατος ξασνικα ο γερμανος!!Ενας πολιτσαι στρογγυλος σαν βαρελι με τη σκουρα μπλε στολη του και ενα σωρο μιχλιμπιδια και πεταλα στο στηθος του.... Αστραψε η ματια του, σηκωσε το βλεμμα του ειδε την ελληνικη σημαια, χτυπησε δυνατα τα τακουνια του, εφερε κοφτα το χερι του στο δικωχο.Στηλη αλατος, χαιρετουσε τη σημαια μας!!!Αλαλοι κι οι Κανιανιτες ειχαν τεντωθει εμβροντητοι σηκωμενα πιο ψηλα τα προσωπα τους, κι επεφτε επεφτε η βροχη συνεχεια..... Μετα τον πολεμο και την κατοχη στο οικημα αυτο εμεινε η κυρα Μανωλαινα η Αγγελικη Δημακη. Η Μανωλαινα γυναικα του Μανωλαρου, επιστατη στα μεταλλεια απο τη Μηλο, ηταν μια καλοκαγαθη και σεβασμια γυναικα.Αγαπησε πολυ το χωριο την Κανιανη τους Κανιανιτες και εμεινε για παντα στο χωριο.Καθε χρονο την παραμονη της πρωτοχρονιας μετα τα καλαντα ολα τα παιδια ανεβαιναμε στο αρχοντικο της.Βγαζαμε τις λασπωμενες γαλοτσες στο προθαλαμο κι υστερα μπαιναμε στο σαλονι και καθομασταν σταυροποδι γυρω απο το αναμμενο τζακι.Μας φιλευε καλουδια η Μανωλαινα και μας ελεγε τραγουδια, ηθη- εθιμα και ιστοριες απο το νησι της τη Μηλο. Μας ειχε σαν δικα της παιδια!!!Τι πλουτος τι αγαπη και ζεστασια στο αρχοντικο της κυρα Μανωλαινας!!!! Υστερα για λιγο καιρο εμεινε στο σπιτι αυτο ο θειος ο Χρηστος ο Μουτσης απο το Οινοχωρι, για να πηγαινει στο κοντινο σχολειο ο ζαδελφος μου ο Πολυχρονης. Αρχες της δεκαετιας του 80 γκρεμιστηκε ολοσχερωσ το παλιο Μηχανοστασιο. Εμεινε ομως για παντα ανεθικτη - ανεπαφη, ζωντανη και καταγεγραμμενη η ιστορια του και η πολύπλευρη επιρροη που ασκησε στο χωριο και στους Κανιανιτες.....

Και βεβαια σε μας, εμειναν ανεξιτηλες οι παιδικες αναμνησεις!!!!

Αντώνιος Αθ. Κόντος (19/11/20021)